

٥٧٥ د.ع

بایه جانی شی وحدتی قیرمق، شقاقی آرتیرمق، اصولی انکار، فروعی تجرید، استقامتدن انحراف، تشبیهات مجردیه تبعیت صورتیه وجدان امتی اجنبی وجدانله تمیل ایتک وهذیت امتی رفع ایدجک بدعیاته یول آچق اولیه جقدر. تجدد بزه نفرت دکل، محبت زرق ایده جک، هراس دکل، امنیت کتیره جکدر. هر عصرک تاریخی کوزلجه ضبط ایتک وواتارینجده، اسباب وعلل شرعیته ک قیمت عملیه و نتایج اجتماعیه لرینی تدقیق، و بو صورتله عصر سابقک برفذالکسنی بابوب عصر آتینک احتیاجاتی تعیین ایله مک، ایشته ورثه دنیا اوله جق علماء دینک وظیفه لری بودر. بواحتیاجات، بعضاً نظری، بعضاً عملی قیمتلی حائر اولور. احتیاجات نظریه علمی، احتیاجات عملیه عملی شخصیتلر ایستیرکه مجددرلر ایشته بو شخصیتلردن ظهور ایده جک و بو شخصیتلر امتک هذیتندن یتشمک لازم کله جکدر.

کلام و حکمتک بالجه علوم و فنون و کافه عتلیات ایله، فتهک تشریعیات و اجتماعیات ایله، حدیث و تفسیرک اخلاق و ادبیات و بتون جهات دینه و انسانییه ایله اولان علاقه لری تقویه و تمیه اولور؛ بر جهتدن حق و باطلک، بر جهتدن ده حسن و قبحک معیارلری توضیح و تعمیم قیلنیر؛ و حالدن مأیوس اولان کواکملر استقبال ایچون بر عشق جاودانی بخش ایده جک منیلر، مفکوره لرله اشباع قیلنیر. علم و عقل، شئون جدیدیه ایچنده وجدان اجتماعینک بقای وحدتی تحت ضمانه آله رق ضروریات دینه و اجتماعی تقویه ایدر، حیات ده نفس اجتماعینک بو وحدت ایچنده عشق و هیجانی غیقلار، تنافر کیدر، رینه تجاذب کلیر. ارواح و قلوب لواء الحمد احمدی الننده طوبیلا نیر، ظل عرش الرحمنده اوپوشوب قوقلاشه جق بر حیات جاودانی اکتساب ایلر. آرتق (اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً عبده و رسوله) کلمه شهادتی آغزندن چیقوب هوایه منقلب اولماز. بتون مغاسیله کواکملر ده، و جمیع اعضای مکلفه ده کمال شهود ایله رقص ایدر. غلغله تکبیرک هیجانیلر مارش اولور. دیدار اید کورونور، ذوق فنا هیچله شیر. بو دیدار مواجهه سنده انسایت عشقندن عشقه، فیضدن فیضه قوشه رق عصر تالیده ده یوکسک برکال ایچون حاضر لانیلر. (للذین احسنوا الحسنی و زیاده لایره ق و جوهم قتر ولا ذله اولئک اصحاب الجنة هم فیها خالدون) سری هویدا اولور.

پیغمبر ذی شان اقدمز حضرتلری بزی بو صورتله طول امدک فنور و قسوتندن قورناراجق بر وعد الهی بی تبشیر ایتمش و فی الحقیقه زمان زمان بو وعد الهی تحقق ایدرک بیضه اسلامی صرقتن عرقه، مملکتندن مملکتیه کورتور منشدر. بیک تاریخنلردن بریدرکه بزیضمری بودستورده آرامدق و اونک ایچون ضامن بقا برتجدددن محروم قالدق. هوس ایتدیکمز تجددلر، هپ تجدد موت کی آجی برتبدل اولدی.

تونسده، مغرب اقصاده حالا بوفریضه بی ادا ایدن جماعتلر موجود. سنه یتدیمی، یاخود حصاد وقتی کلدیمی باقارسین، ماملککری ایچندن اللهه عائد اولان حصه بی چیقاروب فقرایه، مساکینه طاغیدرلر.

زکات فطره کلنجه بونی ویرمه یین هیچ بر مسلمان طانیما یورز، مکرکه قدرتی اولماسین. بوسایه ده درکه فقرای، محتاجینی رمضان بایراملرندماشن، شامز کورورز. قربان بایراملرندماشه قدرتی اولانلرک کسدیکی حیوانلردن ارباب فقره اصابت ایدن پارچهلر صاحب لرینه قالدندن چوق زیاده در.

افراد مسلمین آره سنده کی متقابل و داد و محبت رابطه لرینی تأیید ایچون اسلامک تثبیت ایتمش اولدینی حقوقی کتبیمزک اوچنجه قسمنده سویلیه جکمز.

تجددک شرعاً لزومی و شرائطی

متفکرین علمای اسلامیهدن المالیلی حمدی افندی حضرتلری طرفندن نشر اولونان (تحلیلی تاریخ فلسفه: مطالب و مذاهب - مابعد الطبیعه و فلسفه الهیه) عنوانلی اثرک مقدمه سندن:

شیمدی مبادی علمیه و عقلیه سی ثابت و محفوظ اولان دینزه بو تجدد ناصیل کله بیلیر؟ فکر بدعته قارشى مهاجم اولان دین مین بو تجددی فصل تأمین ایده یله جک؟ شونی ابی درخاطر ایتک لازم کلیرکه اول و آخر سویلیدیکم وجهله تجدد، تبدل و تحریف دکلدر. اسلامده الک بیوک دستور دستور وحدت اولدینی ایچون بتون مبادی سائر بودستور وحدتک جهت انکشافی نقطه نظرندن عامل اولاجق و بتون تجدداتده بو نقطه نظر محفوظ طوتیلهرق هذیت امت محافظه ایدیلر جکدر. بو صورتله هر عصرده واقع اولان فکری و مادی حادثات بر تجربه نقطه نظرله تدقیق ایدیلوب مبادینک صور تطبیقه سنه ارجاع نظر اولنه جق و بو صورتله بر طرفدن تجربی و استقرائی، دیگر طرفدن عقلی و استنتاجی مضاعف بر سیر ایله جهت تلاقی بولنه جق و بو صورتله حیات امته شعوری و بالاشعوری اولهرق کیرن شئونات جدیدنه ک نسب هیجته دینه و شرعیه سی تنقیح و تثبیت اولنه جق، و عوارض مهلهکه اولان بدعتلرله، اسباب حیاتیه دن اولان انکشافات جدیدیه بالتفریق بریسی طی و بریسی تقریر ایدیلر جک، نهایت عقول ایله حسیات توحید اولنه رق و وجدانلره بکی احتیاجلری تطمین ایدن بکی برنشوه شطارت و امنیت ویرلمک خصوصنه اعتنا قلنه جقدر. مبادی منصوصه محفوظ طوتیلهرق و فقط تفریعات و تطبیقات نقطه نظرندن یکیکلرک حصوله کله جک، ده اوطوغریسی بزمسه یه جکمز یکیکلرکله بزمسه یه میه جکمز یکیکلرک حدودی آیرلق کی بر انکشاف و جدانی الله ایدیلر جک و بو طریق ایله نفس اجتماعی فترت و شقاقندن قورتیلهر جقدر. مجددک

بالفعل اثبات ایتک ممکن اوله حق و فو نه حاکمیت عقلیه و دینیه بی بز قازانمش اوله جفر . بو کتابک بر فلسفه اسلامیہ تاریخیه تزییلی کوکلم یک ایستوردی . فقط قلت و سلاط ایچده بونی میدانه کتیرمه اوغراشیرکن میدانه کان شوق سملرک نشرینی اوزون مدت تعویق ایتک اندیشه سی او آرزومه مانع اولدی .

المالی صری

اروپا مکتوبلری :

غریبه شرقیله رشتی جریانی

بکن مکتوبده غربیلاشمق ایستینلرک مقصدلری نه اوله بیله . جکینی تحلیل و فکرلرینی آجیق سویلرلری لازم کلدیکنی تمی ایشدم . بومکتوبده بزر شرقیلقدن ، مسلمانلقدن اوزاقلاشمق ایسترنکن غریبه شرقیلاشمق ، دها طوغروسو مسلمانلاشمق جریانلرندن بحث ایدرجکم . صابا یولره کیدنلر و ملتی ده آرقه لرندن سوروکله مک ایستینلر بلکه متنبه اولورلرده کندیسنندن اوزاقلاشمق ایستدکاری شرقک وم . لمانلغک علویتنی تقدیر ایدرلر ، یاخود شرقیله و اسلامیه اولان بغض وحدتلرینی بر بارچه تخفیف ایدرلر .

(۱) ایچکی ممنوعیتی . — ایچکینک حیات بشرده آجدینی رخنلری نظر دقته آلان مسلمانلغک بوندن یک اوچوزسنه اول وضع ایتمش اولدینی بو اساسک بشریت ایچون نه قدر منفعتی اولدینی غرب شیمدی تقدیر ایتیه و بو ممنوعیتی جدی صورتده فعلاً تطبیق ایلیه باشلايور . ایچکی ممنوعیتی کیتدیکه هر طرفده انتشار ایدیور . امینک بر قاج سنه صوکره بوتون آمریقاده و اوروپاده مسکرات تمامیه منع ایدیلش اوله جقدر . غربک حکما سی ، طباسی ، رجالی ایچکی به قارشى مدهش بر حرب آچشلردر . هر طرفده تشکل ایدلر جمعیتلر ایچکی ایله مجادله ایتکده درلر . بعض یرلرده منع اولونمش ، بعض محللردده تحدید ایدیلش ، الحاصل ایچکینک بشریت ایچون نه بویوک بر آفت اولدینی تمامیه تقدیر ایدیلش و کلیاً منعی تأمین ایچون بر طرفدن جمعیتلرله خلقی ارشاداته ، دیگر طرفندن قانونلر وضعیله تدابیر مانعه اتخاذینه توسل اولونمشدر .

شوراسی نظر دقتدن اوزاق بولوندورناملیدرکه بویوک ایچکی به قارشى غربک آجدینی بوجهادی ، مجرد شرقی بر تقلید ، یاخود دینک تأثیریه وجود بولش بر حرکت صورتده تلقی ایتک طوغرو دکدر . غربی ایچکی ایله مجادله به سوق ایدن اک مهم عامل ، علمک کوستردیکی حقیقتلردر . علمده ، فقه تدقیقات ایلرله دیکه ایچکینک حیات بشرده آجدینی رخنلر اوقدر واضح و قطعی صورتده کورولمشدرکه آرتیق

یقیدی ، یا مدی . بویوک عالم اسلام بیوک بر سقوطک و عین زمانده بیوک مصائبدن متولد عظیم برانباهاک خلع جانیله متهیجدر . بوانتبه ایچنده جناب حقدن اولنوشو موعودینی ایستیه لم ، وایسترنک علمیه دینی متباین ، عقلی ایله حبسی متخالف ناملایم و چاتلاق مدینلری دکل ، انسانلغ کمال وحدتیله یاپیشه حق و وجدان ملیمزی کوکندن قاورایه حق اولان ، بر مدنیت مسموده نی منیه و مفکوره اتخاذ ایدم . اوروپا علمیه ، فیله باریشه میان دینی قارشوسنده اسلامیتک بک ای باریشه جغنی ادراک ایتمش بولندینی ایچون اولسه کر کدرکه مسلمانلرک بر کون کلوب بو آهکی قورارق و حقوق بشرک قدسیتی اعلا ایدرک بتون بشریته نمونه اوله جفتدن قورقش و بزی ارشاد وادیسنده بیوک ضلالتلره سوق ایتک ایسته مشدر . اوروپا بزی شعشعه علمیه سنه مفتون ایدرکن حسیات واجتماعیه تمیل ایلهمکه چالیشمش ، و دینمزدکی اساسات تجدیدی موضوع بحث ایدرکن دین اسلام مانع ترقیمیدر ؟ دکلیدر ؟ دییه بر موضوع اورته به قومشدرکه بوندن بتون مقصدی ، دین اسلامک خاصه تحفظیه سی قیرمق و ترقی کنیدیلرینه تمیل صورتده تفسیر ایتک جهته معطوف اولدینی یازیلان اثرلرندن مشهود اولقددر . «قرآن آنایزه» نامیه آیات قرآنییه فرانسزجه ترجمه لرینه کوره موضوعلره تحلیل و تصنیف ایدن اثر مهمک حاشیلرندکی نوظلره دقت ایدیلرینه کورولورکه اوروپا بزم تجدیدات اخیرده مزى ، یاپروتستانلغ و یا دیگر بر اوروپا مذهبک تأثیریه عطف ایتکده وهب بونلری کنیدیلرینه بنده اولمق کی برغایه ایله مطالعه ایلهمکده در . فقط اوروپا قورقمسه ایدی بر علم و فلسفه سنه ، برده دینته باقاردی ده او علم و فلسفه ایله طبان طبانه متناقض اولان دینی ، رسومى بزه تلقیح ایتک چالشمان واز کچر ، او علم ایله قوجاقلاشه حق اولان اسلامیتی رویجه اوغراشیر ، وحیات اسلامه اضطراب ویرمکدن ذوق آمازدی .

بویوک بتون بشریت بر صلاح اجتماعی به احتیاجی حس ایتمشدر . بوده آنجق حق واحده پرستش ایدن دین اسلامک دساتیری و بو دساتیرک انکشافات جدیده علمیه وحسیه ایله تأییدی صورتیه ممکن اوله بیله جکدر . بن بو کتابی ترجمه ایدرکن مجرد غربک کنه عقلنه وقوف سوداسنی طاشیوردم . فقط بالنتیجه آکلادمکه او عقل بتون جریانیله بزم دینمزد اولان وحدانیت الهیه عقیده سنه طوغری قوشمش و بتون آرزولره رغماً کرک الحادی و کرک ثنلیتی تثبیت ایدمه مشدر . اونى تعقیب ایدرکن اسلامیتدن آلدیغم عقل و فلسفه صارصلمق شوبله طورسون ، کیتدیکه کسب قوت ایتدی ، انکشاف ایدمک نقطه لر بولدی . شمدی اسلافزک معلومات فلسفیه سی ده بواسلوبده بر تاریخ ایله اراده اولونه بیلیر و ده قاندرن باشلايان فلسفه متأخرین ایله تعارفزده حصوله کتیریلرسه فلسفه نك اسلامدن ماعدایتون ادیان حرام اوله جغنی